

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A.A.El'murodov
» » 2024 yil

DORIVOR O'SIMLIKLAR URUG'CHILIGIDA INNOVATSION
TEKNOLOGIYALAR
FANI BO'YICHA

SILLABUS

(Magistratura mutaxassisligi uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000 – Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	70811101 – Dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash texnologiyasi

Modul / FAN SILLABUSI
Biotexnologiya fakulteti
70811101 – Dorivor o‘simliklar yetishtirish va
qayta ishlash texnologiyasi ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	<i>DORIVOR O‘SIMLIKLAR</i> <i>URUG‘CHILIGIDA INNOVATSION</i> <i>TEXNOLOGIYALAR</i>
Fan turi:	Tanlov fan
Fan kodi:	DO‘UITM1106
Yil:	1
Semestr:	1
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma’ruza	40
Amaliy mashg‘ulotlar	50
Laboratoriya mashg‘ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta’lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek

Fan maqsadi (FM)	
FMI	“Dorivor o‘simliklar urug‘chiligida innovatsion texnologiyalar” fanining asosiy maqsadi - Ta’lim maqsadining tubdan o‘zgarishi ta’lim mazmunida o‘z ifodasini topadi. Dorivor o‘simliklarning madaniylashtirilgan plantatsiyalarini tashkil qilish va yetishtirish texnologiyalari bo‘yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1.	Botanika
2.	Dorivor o‘simliklar biologiyasi va ekologiyasi
3.	Dorivor o‘simliklar yetishtirish texnologiyasi

Ta’lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jihatidan:</i>

TN1	Dorivor o'simliklar urug'chiligida innovatsion texnologiyalar fani bo'yicha magistr mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi;
TN2	Mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) haqida tasavvurga ega bo'lishi;
TN3	Magistrlar fan bo'yicha tajribalarni rejalashtirish va tashkil etish, olingan natijalarni tahlil qilish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Dorivor o'simliklarning amaliy ahamiyatga ega bo'lgan uslublarini qo'llay olish haqida bilishi kerak;
	<i>Ko'nikmalar jihatidan:</i>
TN5	Dorivor o'simliklar urug'chiligida innovatsion texnologiyalar fanini o'rganish jarayonida umumiy biologik dunyoqarashni kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan bilimlarni qo'llay oladi;
TN6	Dorivor o'simliklari hom-ashyosi tayyorlanganidan so'ng ularni yig'a oladi;
TN7	Xalq tabobati va rasmiy tabobatda qo'llanilayotgan dorivor o'simliklarni, dorivor o'simliklarning biokimyoviy tarkibini; urug'larni saqlashga baho bera oladi;
TN8	Mahalliy dorivor o'simliklarni ajrata olish, O'zR "Qizil kitob"ga kiritilgan dorivor o'simliklarni bilish, O'zbekistonda dorivor o'simliklar xom-ashyosini ishlab chiqarishdagi ahamiyati va o'rni, o'rmon dorivor o'simliklar hom-ashyosi yig'ilgandan so'ng, ularning quritish, oldingi mutaxassislar tomonidan amalga oshirilgan ishlar ko'lamini haqida bilimlar darajasini amaliyotda qo'llay biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Kirish. Fanning maqsadi va vazifalari
M2	Urug' — morfologiyasi. tiplari, vazifalari
M3	Urug' va ko'chatxonalar uchun qo'yiladigan talablar
M4	Dorivor o't o'simliklar urug' hosildorligini hisobga olish usullari
M5	Dorivor daraxt va butalarda urug' hosildorligini hisobga olish usullari
M6	Urug'larni tayyorlash texnologiyasi
M7	Urug'larni saqlash texnologiyasi
M8	Dorivor o'simliklar urug'larini ekishga tayyorlash
M9	Dorivor o'simliklar urug'chilik bazasini tashkil etish
M10	Urug'larni transportirovkasi va realizatsiyasi
M11	Urug'chilikni takomillashtirish, sanoat negizida tashkil etish va urug' sifatini yaxshilash.
M12	Urug' sifati va unga qo'yiladigan talablar

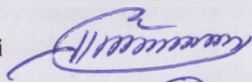
M13	Superelita, elita va reproduksiya haqida tushuncha
M14	Elita urug' yetishtirish
M15	Introdukcion dorivor o'simliklar urug'chiligini tayyorlash
M16	Urug'chilik maydonlarini tashkil qilish. Urug'chilik maydonlarida fenologik kuzatishlar
M17	Urug' va ko'chatchilikda iqtisodiy samaradorlik
M18	Tabiiy florada mavjud dorivor o'simliklar urug'larini tayyorlash tartibi.
M19	Urug'lardan namuna olish tartibi
M20	Urug'larni unuvchanligi va unib chiqish muddatini aniqlash
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Urug'larni tuzilishi
A2	Urug'larning tiplari
A3	Urug' uchun qo'yiladigan talablar
A4	Urug'larni tayyorlash usullari
A5	Introdukcion urug'chiligini tayyorlash usullari
A6	Urug' hosildorligini oldindan aniqlash
A7	Urug' hosildorligini hisobga olish usullari
A8	Urug'larni tayyorlash usullari
A9	Mevalarni tayyorlash usullari
A10	Urug'larni saqlash usullari
A11	Urug'larning hosiliga va sifatiga ta'sir ko'rsatadigan omillar
A12	Urug'larga beriladigan hujjatlar va ularni yuritish tartibi
A13	Tuproqni urug' ekishga tayyorlash
A14	Urug'larni ekish usullari va chuqurligini aniqlash
A15	Urug' ekish me'yorlarini aniqlash usullari
A16	Urug'lik maydonlarda aprobatsiya o'tqazish
A17	Urug'larni o'sishga tayyorlash usullari: (impaksiya, skarifikatsiya, stratifikatsiya)
A18	Urug'larni o'sishga tayyorlash usullari: (gidrotermik ishlov berish, kimyoviy ta'sir etish, mexanik ishlov berish, suvda eritish, stimulyator va mikroelementlar) bilan ishlash
A19	Urug'larning ekish sifatini aniqlash (analiz uchun urug' namunasi olish qoidasi). Urug'larni realizatsiya qilish usullari
A20	Urug'chilik maydonlarini tashkil qilish. Urug'chilik maydonlarida fenologik kuzatishlar
A21	Elita urug' miqdori va maydoniga bo'lgan talabni hisoblash
A22	Navdor urug'lar miqdori va maydoniga bo'lgan talabni hisoblash
A23	Urug'chilikda urug'lik material va navli ekin maydonlarining hujjatlari bilan tanishish
A24	Pitomnik va nav sinash uchastkalari uchun zarur bo'lgan maydonni hisoblash
A25	Ommaviy va yakka tanlashlarni o'rganish

Taqrizchilar:	M.Hasanov – Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrasi dotsenti q.x.f.f.d. (PhD). Y.Sh.Tashpulatov - Toshkent davlat agrar universiteti Samarqand filiali Fundamental fanlar kafedrasi mudiri dotsent, b.f.f.d. (PhD).
----------------------	---

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

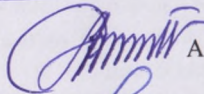
Mazkur Sillabus "Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar" kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1- sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

R. Ro'ziqulov

Fakultet dekani

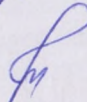
A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Shirinmiya (chuchukmiya), (Solodka golaya) – <i>Glycyrrhiza glabra</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
2.	2. Xushbo'y ruta, (Ruta dushistaya) – <i>Ruta craveolens</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
3.	3. Yaxlit qirrali zirk, Qizilzirk (Barbaris selnokraynyy) – <i>Berberis integerima</i> Bunge o'simligini urug'chiligi	6
4.	4. Itburun na'matak, (Roza sobachya, Shipovnik obyknovennyy) – <i>Rosa canina</i> L. o'simligini ko'chatchiligi	6
5.	5. Turkiston do'lanasi, (Boyarshyishnik turkestanский) – <i>Crataegus turkestanica</i> Pojark o'simligini ko'chatchiligi	6
6.	6. Oddiy bo'ymadaron – <i>Тысячелистник</i> obyknovennyy – <i>Achillea millefolium</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
7.	7. Bozulbang, Zaysegub opyanyayushiy – <i>Lagochilus inebrians</i> Bunge o'simligini urug'chiligi	2
8.	8. Oddiy igir, (Air obyknovennyy) – <i>Acorus calamus</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
9.	9. Achchiq suv qalampiri, (Gores perechnyy, Vodyanoy peres) – <i>Persicfria hydrropiper</i> (L.) Spach o'simligini urug'chiligi	6
10.	10. Dorivor qoqio't, (Одуванчик лекарственни) – <i>Taraxacum officinale</i> F.H.Wigg o'simligini urug'chiligi	6
11.	11. Dorixona ukropi, (Укроп аптечны) – <i>Anethum graveolens</i> L. o'simligini urug'chiligi	2
12.	12. Yer bag'ir temirtikan, (Yakorsy nazemnyye) – <i>Tribulus terrestris</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
13.	13. Ketma-ket gulli afsonak, (Termopsis) – <i>Thermopsis alterniflora</i> Regel Schmaih o'simligini urug'chiligi	6
14.	14. Qalampir yalpiz, (Myata perechnaya) – <i>Mentha piperita</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
15.	15. Oddiy isiriq, (Garmala obyknovennaya) – <i>Peganum harmala</i> L. o'simligini urug'chiligi	2
16.	16. Tikanli kovul, (Kapersy kolyuchiye) – <i>Capparis spinose</i> L. o'simligini urug'chiligi	6
17.	17. Tojik kovragi, (Ferula tadjikov) – <i>Ferula tadshikorum</i> Pimenov o'simligini urug'chiligi	6
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar	
1.	Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины “Урожай” 1978, 320 с.

2.	Э.Т. Ахмедов, Э.Т. Бердиев. Доривор ўсимликлари етиштириш технологияси (ўқув қўлланма). - Тошкент, ЎзР ФА Минитипографияси, 2017, 252 бет
3.	X.N. Atabayeva, J.B. Xudayqulov. O‘simlikshunoslik. -T .: «Fan va texnologiya», 2018, 408 bet
Qo‘shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
5.	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.
6.	O‘zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo‘jaligi ekinlari davlat reyestri. T., 2014.
7.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

Talabaning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yoritib olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me‘yoriy-xuquqiy hujjatlarni to‘liq o‘zlashtirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;

- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;
- **b) 4 baho olish uchun talabani biling darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
 - fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
 - fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
 - fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirida bajarsa;
 - fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
 - fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
 - fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun talabani biling darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
 - fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
 - fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
 - bayon qilish ravon bo'lmasa;
 - fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
 - fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda talabani biling darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik korilmagan bo'lsa;
 - fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
 - fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
 - fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
 - fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
 - fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	M.X.Begmatova – SamDVMChBU, “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini mudiri v.b dotsent. b.f.f.d (PhD)
E-mail:	Maloxat_begmatova@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Biologiya, ekologiya va dorivor o'simliklar” kafedrasini

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Shirinmiya (chuchukmiya), (Solodka golaya) – Glycyrrhiza glabra L. o'simligini urug'chiligi	6
2.	2. Xushbo'y ruta, (Ruta dushistaya) – Ruta craveolens L. o'simligini urug'chiligi	6
3.	3. Yaxlit qirrali zirk, Qizilzirk (Barbaris selnokraynyy) – Berberis integerima Bunge o'simligini urug'chiligi	6
4.	4. Itburun na'matak, (Roza sobachya, Shipovnik obyknovennyy) – Rosa canina L. o'simligini ko'chatchiligi	6
5.	5. Turkiston do'lanasi, (Boyarshyshnik turkestanский) – Crataegus turkestanica Pojark o'simligini ko'chatchiligi	6
6.	6. Oddiy bo'ymadaron – Тысячелистник обыкновенный – Achillea millefolium L. o'simligini urug'chiligi	6
7.	7. Bozulbang, Zaysehub opyanyayushiy – Lagochilus inebrians Bunge o'simligini urug'chiligi	2
8.	8. Oddiy igir, (Air obyknovennyy) – Acorus calamus L. o'simligini urug'chiligi	6
9.	9. Achchiq suv qalampiri, (Gores perechnyy, Vodyanoy peres) – Persicifria hydropiper (L.) Spach o'simligini urug'chiligi	6
10.	10. Dorivor qoqio't, (Одуванчик лекарственный) – Taraxacum officinale F.H.Wigg o'simligini urug'chiligi	6
11.	11. Dorixona ukropi, (Укроп аптечный) – Anethum graveolens L. o'simligini urug'chiligi	2
12.	12. Yer bag'ir temirtikan, (Yakorsy nazemnyye) – Tribulus terrestris L. o'simligini urug'chiligi	6
13.	13. Ketma-ket gulli afsonak, (Termopsis) – Thermopsis alterniflora Regel Schmaih o'simligini urug'chiligi	6
14.	14. Qalampir yalpiz, (Myata perechnaya) – Mentha piperita L. o'simligini urug'chiligi	6
15.	15. Oddiy isiriq, (Garmala obyknovennaya) – Peganum harmala L. o'simligini urug'chiligi	2
16.	16. Tikanli kovul, (Kapersy kolyuchiye) – Capparis spinose L. o'simligini urug'chiligi	6
17.	17. Tojik kovragi, (Ferula tadjikov) – Ferula tadshikorum Pimenov o'simligini urug'chiligi	6
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar

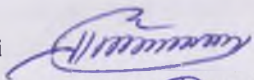
1.	Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины “Урожай” 1978, 320 с.
----	--

Taqrizchilar:	<p>M.Hasanov– Samarqand davlat universiteti Botanika kafedrası dotsenti q.x.f.f.d. (PhD).</p> <p>Y.Sh.Tashpulatov- Toshkent davlat agrar universiteti Samarqand filiali Fundamental fanlar kafedrası mudiri dotsent, b.f.f.d. (PhD).</p>
----------------------	--

Mazkur Sillabus universitet o‘quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 29 avgustdagi 1- sonli yig‘ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

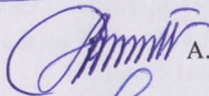
Mazkur Sillabus “Biologiya, ekologiya va dorivor o‘simliklar” kafedrasining 2024 yil 26 avgustdagi 1- sonli yig‘ilishi bayoni bilan ma’qullangan.

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i

R. Ro‘ziqulov

Fakultet dekani

A. Nurniyozov

Kafedra mudiri

M. Begmatova

Tuzuvchilar

M. Begmatova

Mustaqil ta'lim (MT)		
1.	Shirinmiya (chuchukmiya), (Solodka golaya) – Glycyrrhiza glabra L. o'simligini urug'chiligi	6
2.	2. Xushbo'y ruta, (Ruta dushistaya) – Ruta craveolens L. o'simligini urug'chiligi	6
3.	3. Yaxlit qirrali zirk, Qizilzirk (Barbaris selnokraynyy) – Berberis integerima Bunge o'simligini urug'chiligi	6
4.	4. Itburun na'matak, (Roza sobachya, Shipovnik obyknovennyy) – Rosa canina L. o'simligini ko'chatchiligi	6
5.	5. Turkiston do'lanasi, (Boyarshyishnik turkestanskiy) – Crataegus turkestanica Pojark o'simligini ko'chatchiligi	6
6.	6. Oddiy bo'ymadaron – Tysyachelistnik obyknovennyy – Achillea millefolium L. o'simligini urug'chiligi	6
7.	7. Bozulbang, Zaysegub opyanyayushiy – Lagochilus inebrians Bunge o'simligini urug'chiligi	2
8.	8. Oddiy igir, (Air obyknovennyy) – Acorus calamus L. o'simligini urug'chiligi	6
9.	9. Achchiq suv qalampiri, (Gores perechnyy, Vodyanoy peres) – Persicfria hydropiper (L.) Spach o'simligini urug'chiligi	6
10.	10. Dorivor qoqio't, (Одуванчик лекарственный) – Taraxacum officinale F.H.Wigg o'simligini urug'chiligi	6
11.	11. Dorixona ukropi, (Укроп аптечны) – Anethum graveolens L. o'simligini urug'chiligi	2
12.	12. Yer bag'ir temirtikan, (Yakorsy nazemnyye) – Tribulus terrestris L. o'simligini urug'chiligi	6
13.	13. Ketma-ket gulli afsonak, (Termopsis) – Thermopsis alterniflora Regel Schmaih o'simligini urug'chiligi	6
14.	14. Qalampir yalpiz, (Myata perechnaya) – Mentha piperita L. o'simligini urug'chiligi	6
15.	15. Oddiy isiriq, (Garmala obyknovennaya) – Peganum harmala L. o'simligini urug'chiligi	2
16.	16. Tikanli kovul, (Kapersy kolyuchiye) – Capparis spinose L. o'simligini urug'chiligi	6
17.	17. Tojik kovragi, (Ferula tadjikov) – Ferula tadshikorum Pimenov o'simligini urug'chiligi	6
Jami:		90

Asosiy adabiyotlar	
1.	Д.С.Ивашин. З.Ф.Катина. Лекарственные растения Украины “Урожай” 1978, 320 с.